

Asia: OM 6/58/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle saamen kielilain muuttamisesta

Kysymykset / Gažaldagat / Koččamušah / Kõõčmõõžž

Yleiset huomiot luonnoksesta hallituksen esitykseksi saamen kielilain muuttamisesta /Oppalaš fuomášumit hápmosa birra, man ráđđehus evttoha riikkabeivviide sámi giellalága nuppástuhttimis /Almoliih huámmášumeh hammiittásâst haldâttâs oovdânpyehtimin säämi kielâlaavâ muttemist /Takai vuámmšõõžž häämstõõžž pirr halltõõžž čuá'jtõssân sää'm kíõll-lää'jj mu'ttmest

Lapin kärjäoikeus pitää ehdotusta poistaa saamen kielilaista saamelaisen määritelmä on pidettävä perusteltuna. Saamen kielilain takaamien oikeuksien kohdentaminen saamenkielisiin aktivoi osaltaan saamen kielen käyttöä myös tuomioistuimissa. Koska saamen kielen käyttö on ollut valitettavan vähäistä tuomioistuimissa, muutoksella ei ole tältä kannalta katsoen juurikaan merkitystä.

Esityksessä tarkasteltujen uudistusten lisäksi kärjäoikeuksia koskee kärjäoikeusverkoston kehittämishanke. Kärjäoikeuden tuomiopiiri laajenee ja kärjäoikeuden varsinaiset istunnot keskittyvät teknisten välineiden käytön lisääntyessä useasti kansliapaikkakunnille (tulevaisuudessa Rovaniemi ja Kemi). Asianosaiset osallistuvat vastaavasti istuntoihin yhä enemmän videon välityksellä. Sen vuoksi tulee huolehtia siitä, että saamelaisten mahdollisuudet käyttää äidinkieltään istunnoissa säilyy vähintäänkin ennallaan ja mieluummin paranee.

Oikeudenkäymiskaaren 4 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan saamen kieltä voidaan käyttää käsittelykielenä saamelaisten kotiseutualueella. Säännös ei estä kärjäoikeuden käsityksen mukaan saamen kielen käyttöä asian käsittelykielenä tuomioistuinten istunnoissa, vaikka istunto pidetään fyysisesti muualla kuin saamelaisten kotiseutualueella. Saamen kielen aseman turvaamiseksi ja parantamiseksi olisi kuitenkin hyvä muuttaa sanotun säännöksen sanamuotoa niin, että tuomioistuimella olisi yksiselitteinen mahdollisuus käsitellä asia saamen kielellä, mikäli asiassa on saamenkielinen asianosainen, riippumatta siitä pidetäänkö istunto saamelaisten kotiseutualueella vaiko ei.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Esko Hohti ja se on käsitelty käräjäoikeuden johtoryhmässä.

Onko esityksessä huomioitu kaikki relevantit viranomaiset ja ovatko viittaukset viranomaisiin ajan tasalla? / Leatgo evttohusas vuhtiiváldon buot relevánta eiseválddit ja leatgo čujuhusat eiseválddiide áiggi dásis? / Láá-uv oovdânpyehtimist valdum vuotân puoh merhâšittee virgeomâhááh já láá-uv čujottásah virgeomâháid ááigi tääsist? / Lie-go čuä'jtözzâst valddum lokku puk relevaant ve'rggnee'kk da lie-go vi'jttjöözz ve'rggnii'kki árra áái'j tää'zzest?

Olisiko syytä sisällyttää lakiin erillinen säännös kielellisistä oikeuksista sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluissa ja tulisiko tämä tehdä lain 32 §:ää muuttamalla vai lisäämällä kokonaan uusi säännös? Tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut on mainittu voimassa olevan lain perusteluissa, mutta käytännössä kielelliset oikeudet toteutuvat sosiaali- ja terveydenhuollossa huonosti. / Galggašiigo láhkii biddjot sierra mearrádus sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusaide guoski gielalaš rivttiin ja berrešiigo dán dahkat nu, ahte nuppástuhtá lága 32 paragráfa vai lasihuvvogo ollásit ođđa njuolgáduš? Dál sosiála- ja dearvvašvuodábálvalusat leat namuhuvvon fámus leahkki lága vuodúšusain, muhto geamádagas gielalaš rievttit ollašuvvet hejot sosiála- ja dearvvasvuodáfuolahusas. / Kolgáččij-uv laahân siskálmittid sierâ njuolgáduš kielâlijn vuoigádvuodâin sosiaal- já tiervâsvuodáhuoláttâspalvâlusâin já kolgáččij-uv tom toohâđ nuuvt, ete muttoo laahâ 32 § vâi nuuvt ete lasettuvoo ollásávt uđđâ njuolgáduš? Tääi sosiaal- já tiervâsvuodáhuoláttâspalvâlusah láá mainâšum vyeimist orroo laavâ vuáđustâšâin, mutâ keevâtlávt kielâliih vuoigádvuodâh olášuveh sosiaal- já tiervâsvuodáhuoláttâsâst hyeneeht. / Le'čči-a mäinn sii'skeed lækka jee'rab šiöttâlm kíöl'laž vuõiggádvuõđin sosiaal- da tiõrvâsvuõttkääzkkõõzzin da õõlgči-a tát tuejjeed láá'jj 32 § muu'ttee'l avi láá'zztee'l obbnes ođđ šiöttâlm? Tán poodd sosiaal- da tiõrvâsvuõttkääzkkõõzz lie peággtum viõggâst áárrai láá'jj vuáđtee'lmin, leša tuõttjie'llmest kíöl'laž vuõiggádvuõđ teáuddje sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõlâst hue'neld.

Onko esityksessä otettu riittävästi ja tarpeeksi kattavasti huomioon meneillään oleva maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistus ja sen tuomat muutokset? / Leatgo evttohusas váldon doarvái vuhtii jođus leahkki eanagotte- ja sosiála- ja dearvvašvuodáfuolahusa ordnenodâstus ja nuppástusah, maid dat mielddisbukta? / Láá-uv oovdânpyehtimist valdum nokko já tuárvi luávden vuotân joođoost orroo eennâmkodde- já sosiaal- já tiervâsvuodáhuoláttâs ornimuđâsmittem já ton pyehtim nubástusah? / Lie-go čuä'jtözzâst valddum ri'jtteeinalla lokku jáá'ttmen áárrai mäddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl já'rjstemoođõõzz da tõn pu'httem muttâz? Kätt-a čuä'jtõs nokk puárást jáá'ttmen áárrai mäddká'dd- da sosiaal- da tiõrvâsvuõttuõl já'rjstemoođõõzz da tõn pu'httem muttsid?

Onko esityksessä huomioitu oikein viittaukset muuhun lainsäädäntöön? / Leatgo evttohusas váldon riehta vuhtii čujuhusat, mainna čujuhuvvo eará lahkamearrádusaide? / Láá-uv oovdânpyehtimist valdum vuotân olmânáál čujottásah eres lahâaasâtmân? / Lie-go čuä'jtözzâst valddum puárást lokku vi'jttjöözz jee'res láá'jjseâttmõõžž árra?

Kellokumpu Marketta
Lapin käräjäoikeus - Osastonjohtaja, käräjätuomari Esko Hohti